

ไม่รักษา “เกียรติและวินัย” ก็อาจเป็นเหตุให้ถูกออกจากราชการได้

“เกียรติตำรวจของไทย เกียรติวินัยกล้าหาญมั่นคง จะดำรง พิทักษ์สันติราษฎร์นั้น ...”

เสียงเพลงมาร์ชตำรวจดังแว่วมาจากรายการวิทยุขณะที่กำลังนั่งเขียนบทความลงวารสาร ทำให้นึกไปถึงว่าการปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายแล้ว ก็ยังต้องดำรงไว้ซึ่งเกียรติและวินัยของความเป็น “ข้าราชการตำรวจ” อีกด้วย ดังที่ปรากฏตามมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ความว่า “ข้าราชการตำรวจต้องถือและปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และจรรยาบรรณของตำรวจตามที่กำหนดในกฎ ก.ตร. และต้องรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัด”

เมื่ออ่านถึงตรงนี้หลายท่านอาจจะตั้งคำถามว่า “วินัย” แท้จริงแล้วหมายความว่าอะไร

เพราะในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของรัฐก็ไม่มีฉบับใดให้ความหมายของวินัยเอาไว้อย่างชัดเจน จึงต้องอาศัยเทียบเคียงตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งให้ความหมายไว้ว่า “วินัย [วินะยะ] น. ระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ เช่นวินัยทหาร ทหารต้องยึดมั่นในวินัย หรือสิกขาบทของพระสงฆ์ (ป. ส.)” ดังนั้น วินัยข้าราชการ จึงอาจแปลความได้ว่า ระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทตามที่กฎหมายกำหนด

เมื่อกฎหมายกำหนดให้ข้าราชการตำรวจต้องรักษาระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดอย่างเคร่งครัด การที่ข้าราชการตำรวจไม่รักษาวินัยจึงอาจมีความผิดและต้องรับโทษตามที่กำหนดไว้ ซึ่งมีทั้งสิ้น ๗ สถาน คือ ๑. ภาคทัณฑ์ ๒. ทัณฑ์ขงกรรม ๓. กักขัง ๔. กักขัง ๕. ตัดเงินเดือน ๖. ปลดออก และ ๗. ไล่ออก ซึ่งจะแตกต่างกับโทษของข้าราชการพลเรือนหรือข้าราชการอื่นที่มักกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนไปใช้บังคับโดยอนุโลมที่กำหนดโทษไว้ ๕ สถาน (๑. ภาคทัณฑ์ ๒. ตัดเงินเดือน ๓. ลดเงินเดือน ๔. ปลดออก และ ๕. ไล่ออก)

ส่วนการดำเนินการทางวินัยข้าราชการตำรวจ แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ กรณีถูกกล่าวหาว่า กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง อันเป็นการไม่รักษาวินัยตามที่บัญญัติเป็นข้อปฏิบัติและข้อห้ามจำนวน ๑๘ ประการตามมาตรา ๗๘ แห่ง พ.ร.บ. ตำรวจแห่งชาติฯ หากผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดจริง ผู้บังคับบัญชาก็มีอำนาจใช้ดุลพินิจพิจารณาได้ว่าจะเลือกโทษที่จะส่งลงสถานใด ตั้งแต่ภาคทัณฑ์จนถึงตัดเงินเดือน สำหรับกรณีถูกกล่าวหาว่า กระทำผิดวินัยร้ายแรง อันเป็นการกระทำความผิดที่กำหนดไว้ ๗ ประการ ตามมาตรา ๗๙ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว หากผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดจริง ผู้มีอำนาจตามกฎหมายก็สามารถใช้ดุลพินิจพิจารณาได้ว่าจะส่งลงโทษสถานใด ระหว่างปลดออกและไล่ออก ซึ่งจะทำให้ข้าราชการตำรวจที่ถูกส่งลงโทษ **“ปลดออก หรือ ไล่ออก” ต้องออกจากราชการ** ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม นอกจากการออกจากราชการตำรวจเพราะกระทำผิดวินัยดังกล่าวแล้ว ยังมีกรณีการออกจากราชการตำรวจอีก ๔ กรณี คือ ๑. ตาย ๒. เกษียณอายุราชการ ๓. ลาออก ๔. ถูกสั่งให้ออกจากราชการ เพราะเหตุไม่ผ่านการทดลองปฏิบัติราชการ (ไม่พ้น probation) ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนระหว่างการสอบสวนวินัย ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของข้าราชการตำรวจ ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุขาดทุน หย่อนความสามารถบกพร่องในหน้าที่หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง **มีมลทินหรือมีหมองเนื่องจากถูกสอบสวนวินัยร้ายแรง** หรือถูกจำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

คำว่า “มลทินหรือมีหมอง” กฎหมายฉบับต่าง ๆ ก็ไม่ได้ให้นิยามเอาไว้เหมือนกัน จึงต้องอาศัยแปลความโดยเทียบเคียงตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งให้ความหมายไว้ว่า

“มลทิน [มณฑล] น. ความมัวหมอง ความต่างพร้อย ความไม่บริสุทธิ์” หรืออาจกล่าวเปรียบเปรยอีกนัยหนึ่งว่า มลทินหรือมัวหมอง คือ ความล้มละลายทางสังคม หรือหมดความน่าเชื่อถือในหน้าที่ราชการ ซึ่งตามมาตรา ๑๐๒ แห่ง พ.ร.บ. ตำรวจแห่งชาติฯ ก็บัญญัติว่า “เมื่อข้าราชการตำรวจผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และได้มีการสอบสวนตามมาตรา ๘๖ แต่ไม่ได้ความแน่ชัดว่าผู้นั้นกระทำความผิดที่จะถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออก แต่มีมลทินหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวนนั้น หากจะให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ ก็ให้ผู้นั้นมีอำนาจตามมาตรา ๗๒ สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนได้” ซึ่งก็หมายความว่า ข้าราชการตำรวจผู้นั้น แม้ข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนวินัยร้ายแรงจะ ไม่อาจชี้ชัดว่าได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา ไม่อาจถูกสั่งลงโทษทางวินัยได้ แต่ก็มีเหตุอันควรสงสัยว่า น่าจะมีส่วนร่วมหรือส่วนรู้เห็นในการกระทำที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นความผิดวินัยร้ายแรงนั้น หรืออาจกล่าวได้ว่า แม้ความผิดไม่ปรากฏชัดแจ้งที่จะลงโทษ แต่ก็มีมลทินมัวหมองหมดความน่าเชื่อถือในอาชีพตำรวจ ซึ่งเป็น อาชีพที่มีเกียรติ ได้รับการยกย่องนับถือ มีหน้ามีตาในสังคม และได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเป็นอย่างสูง เสียแล้ว โดยผู้มีอำนาจตามกฎหมายก็สามารถสั่งให้ข้าราชการตำรวจผู้นั้นออกจากราชการได้ ทำให้ต้อง จบชีวิตราชการก่อนเวลาอันควร เพราะเหตุที่ “ไม่รักษาเกียรติของข้าราชการตำรวจ”

อุทธรณ์จากคดีปกครอง ที่ผู้เขียนจะนำมาเล่าสู่กันฟังฉบับนี้

เป็นกรณีที่ผลการสอบสวนวินัยร้ายแรง ไม่ปรากฏพยานหลักฐานที่เพียงพอจะฟังว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงที่จะถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออก แต่ผู้มีอำนาจเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้รับความไว้วางใจให้ดำรงอยู่ในราชการต่อไปได้ จึงมีคำสั่งให้ออกจากราชการเพราะเหตุ มี “มลทินหรือมัวหมอง”

ประเด็นในคดีจึงมีว่า พฤติการณ์ที่จะถือว่ามี “มลทินหรือมัวหมอง” ต้องมีข้อเท็จจริง ฟังได้อย่างไร

มูลคดีนี้เกิดจาก ข้าราชการตำรวจตำแหน่งผู้บังคับหมู่ (ผู้ฟ้องคดี) ถูกตั้งกรรมการสืบสวน ข้อเท็จจริง เนื่องจากมีข้อรายงานจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน ๘ นาย รวมทั้ง ผู้ฟ้องคดีได้ทำการตรวจค้นจับกุมชาวเมียนมาร์ ๓ คน ในข้อหา ครอบครองยาบ้าจำนวน ๑๙๐ เม็ด แล้วเรียกเรื่องเงินจำนวนหนึ่งเพื่อแลกกับการไม่ถูกดำเนินคดี โดยใช้วิธีสับเปลี่ยนตัวผู้ต้องหา เป็นคนอื่นให้ถูกดำเนินคดีแทน

คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงได้สืบสวนข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า มีการเรียกรับเงินจริง แต่ต่อมาได้คืนเงินที่เรียกรับและทรัพย์สินที่ยึดไว้ให้กับผู้เสียหายครบถ้วนแล้ว **คดีมีมูลเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง**

ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน วินัยร้ายแรงผู้ฟ้องคดีกับพวก คณะกรรมการสอบสวนทางวินัยสอบสวนแล้วเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงและไม่มียุติโทษต่อหน้าที่ราชการจึงมีมติยุติเรื่อง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้ว เห็นชอบด้วย แต่ อ.ก.ตร. เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย ทำการแทน ก.ตร. (คณะกรรมการข้าราชการ ตำรวจ) (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) เห็นว่า แม้ประจักษ์พยานหลักฐานยังรับฟังได้ความไม่เพียงพอที่จะลงโทษถึงปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ เนื่องจากพยานสำคัญที่ใกล้ชิดเหตุการณ์กลับคำให้การในชั้นสอบสวนทางวินัยอย่าง ร้ายแรง ไม่ยืนยันถ้อยคำในชั้นสืบสวนข้อเท็จจริงที่ให้การไว้ และไม่สามารถนำประจักษ์พยานฝ่ายผู้เสียหาย มาสอบสวนได้ แต่ตามพฤติการณ์เป็นกรณีมีมลทินหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวน หากจะให้รับราชการต่อไป จะเป็นการเสียหายแก่ราชการ และคาบเกี่ยวถึงการกระทบกระเทือนความสัมพันธ์ชายแดนระหว่างประเทศ จึงมีมติให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสั่งให้ผู้ฟ้องคดีกับพวกออกจากราชการ ตามมาตรา ๕๒ แห่ง พ.ร.บ.

ระเบียบข้าราชการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๒๑ (ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่กระทำความผิด ปัจจุบันคือ มาตรา ๑๐๒ แห่ง พ.ร.บ. ตำรวจแห่งชาติ) **ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ**

หลังจากนั้นผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่ง ซึ่ง อ.ก.ตร. เกี่ยวกับการอุทธรณ์ทำการแทน ก.ตร. พิจารณาแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยกอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีจึงฟ้องต่อศาลปกครองขอให้มีคำสั่งหรือคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งให้ออกจากราชการและให้คืนเงินเดือนระหว่างออกจากราชการ

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์ของข้าราชการตำรวจที่ศาลปกครองสูงสุดรับฟังเป็นที่ยุติ คือ

ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นเหตุการณ์ขณะที่ผู้ฟ้องคดีกับพวกเรียกร้องเงินผู้ต้องหา แต่คำให้การของพยานต้องตรงกันเป็นลำดับจนฟังได้ว่า ได้มีการพูดคุยและส่งคืนรถยนต์ที่ผู้ฟ้องคดีทำการยึดหรือมีส่วนร่วมรู้เห็นในการยึดทรัพย์สินอื่นของผู้ถูกจับกุม ซึ่งหากผู้ฟ้องคดีกับพวกมิได้จับกุมผู้ต้องหาไว้ดำเนินคดีในความผิดอาญาข้อหาใดแล้ว ก็ไม่มีเหตุที่จะยึดรถยนต์ไว้ และหากเป็นการยึดรถยนต์โดยชอบด้วยกฎหมาย การคืนรถยนต์ก็ควรทำที่สถานีตำรวจฯ โดยมีบันทึกเป็นหลักฐานมิใช่ไปนัดคืนทรัพย์สินที่ร้านอาหาร นอกจากนี้ยังมีการคืนทรัพย์สินอื่น เช่น โทรศัพท์มือถือ สร้อยคอทองคำ แหวนทองคำ และเงินสด แม้ไม่มีพยานหลักฐานที่พอฟังได้อย่างชัดเจนได้ว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เรียกร้องเงินจากผู้เสียหาย แต่มีพยานหลักฐานที่ทำให้เชื่อได้ว่าผู้ฟ้องคดีจะต้องมีส่วนร่วมรู้เห็นอยู่ด้วยในการยึดทรัพย์สินและส่งคืนให้กับผู้เสียหายจริง ซึ่งหากผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับเอาไว้ ก็ไม่มีกรณีต้องคืนทรัพย์สินให้แก่กัน

พฤติการณ์และการกระทำของผู้ฟ้องคดี ถือได้ว่า**มีส่วนพัวพันและเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ** ซึ่งหากจะให้ผู้ฟ้องคดีรับราชการตำรวจที่มีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายต่อไป ก็อาจทำให้ประชาชนทั่วไปขาดความศรัทธาและเชื่อถือในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นผลให้ทางราชการซึ่งได้แก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้รับความเสียหาย ทั้งกรณีนี้เป็นข่าวสาธารณะเป็นที่น่าสนใจของประชาชนและคาบเกี่ยวถึงการกระทบกระเทือนความสัมพันธ์ชายแดนระหว่างประเทศ

จึงถือได้ว่า ผู้ฟ้องคดีมีมลทินหรือมีหม่อมในกรณีที่ถูกลบชื่อ ซึ่งจะให้รับราชการต่อไปอาจจะเป็นการเสียหายแก่ทางราชการตามมาตรา ๕๒ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๒๑ ดังนั้น คำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว และมีมติที่ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีจึงชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน

(ผู้สนใจศึกษารายละเอียดได้จากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๐๖๗/๒๕๖๐)

อุทธรณ์จากคดีปกครองเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงการใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยชั้นนำหน้าพยานหลักฐาน ในกรณีของการให้ออกจากราชการเพราะมีมลทินหรือมีหม่อมเนื่องจากถูกลบชื่อวินัยร้ายแรง ซึ่งต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่า (๑) ได้ผ่านกระบวนการสอบสวนวินัยร้ายแรงมาก่อน คือ การตั้งข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยร้ายแรง และแสวงหาพยานหลักฐานตามกระบวนการสอบสวนวินัยร้ายแรงโดยชอบ (๒) ผลการสอบสวนไม่ปรากฏประจักษ์พยานที่จะลงโทษทางวินัยตามข้อกล่าวหา และ (๓) ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ปรากฏในชั้นสอบสวนมีความสอดคล้องตรงกัน ทำให้เชื่อได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหามีส่วนร่วมรู้เห็นในการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ หากจะให้ผู้ฟ้องคดีรับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการผู้มีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนดก็สามารถสั่งให้ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการได้

ดังนั้น ข้าราชการตำรวจจึงต้องดำรงและรักษาไว้ซึ่ง “เกียรติและวินัย” โดยการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด รักษาวินัยอย่างเคร่งครัด และยังคงประพฤติปฏิบัติตนให้สมเกียรติที่ได้รับการยกย่องนับถือ และได้รับความไว้วางใจจากประชาชน มิฉนั้นแล้ว ท่านก็อาจจะไม่ได้รับความเชื่อถือให้มีตำแหน่งหน้าที่ในทางราชการต่อไป

“... ถึงตัวจะตายก็ช่างมัน มิเคยคำนึงถึงชีวิตน ข้าพระจันเหล่าร้ายเพื่อประชา ...”